

Curaçao: niets is wat het lijkt

In één van de vorige nieuwsbrieven verscheen het artikel over mijn eerste ervaringen als tijdelijk inspecteur gezondheidszorg op Curaçao. De teneur was positief. Het artikel eindigde met de zinnen “Er is beweging in de goede richting. Er is weer hoop.” Bovendien leek mij ook de politieke context gunste zin veranderd. Nu, terwijl ik dit schrijf zeven weken later, is veel, zo niet alles anders. Mijn contract is niet verlengd, Curaçao zit (weer) zonder inspecteur (maar blijkt er nu toch weer één te krijgen), en Helmin Wiels is vermoord. Een terugblik met pijn in het hart.

Op 3 januari jl. stapte ik op Hato, Willemstad, het vliegtuig uit voor mijn tweede contractperiode als tijdelijk inspecteur gezondheidszorg. De eerste maanden, vanaf augustus 2012, waren succesvoller dan ik had durven verwachten. De formele en informele signalen die door de Inspectie Gezondheidszorg waren afgegeven, werden niet alleen opgevolgd, maar leidden op veel plekken tot aantoonbare kwaliteitsverbetering. Dat gold dan met name voor één van de zwakste elementen van de Curaçaose gezondheidszorg: de hygiëne binnen OK-complexen. Op Curaçao was van verzet tegen mijn optreden niets te merken. Iedereen was of leek blij en de kranten schreven positief over het werk van de inspectie: eindelijk een toezichthouder die effectief optrad.

Ik pakte de draad weer op en ging verder met het aanspreken van zorgverleners en instellingen op onvoldoende zorgniveau. Een nieuw segment was dat van de verzorgingshuizen. Curaçao kent tientallen kleine huisjes met soms minder dan 10 verzorgings- en verplegingsbehoefte bewoners. Een beperkt deel hebben we als Inspectie Gezondheidszorg kunnen bezoeken, zonder uitzondering na een noodkreet van zorgverleners of familieleden. Het patroon was telkens identiek: slechte dossiervoering, slordige medicijnvoorziening, ontoereikende hygiëne. Maar gelukkig was het effect van onze interventies ook gelijkvormig: binnen een week aanzienlijke kwaliteitsverbetering, door simpel netter en gedisciplineerder werken.

Vanaf midden februari veranderde de sfeer. Via een klokkenluider kwam ik op het spoor van fraude door een aantal chirurgen. Het patroon was eenvoudig: operatie A uitvoeren en contant laten betalen door de patiënt, operatie B vastleggen op de OK-lijst / medisch dossier en declareren bij de zorgverzekeraar. In de eerste fase kon ik niet meer dan een beperkt aantal fraudegevallen aantonen, en met relatief geringe financiële schade. Het betrof vetschortoperaties die als lipoomverwijdering waren gedeclareerd. De reactie van de betrokken chirurgen was minder onschuldig: in een brief aan de Minister werd dringend verzocht mij van onderwerp te halen. Dat was de opmaat van oplopend verzet van de kant van de Vereniging Medisch Specialisten Curaçao tegen mijn werk.

Kort daarop legde ik het maagverkleiningsprogramma op het eiland geheel stil. Aanleiding: ernstige signalen van complicaties en één overlijdensgeval na dit type operaties. De analogie met ‘Emmen’ drong zich op; ik wilde in elk geval niet het verwijt krijgen dat de Inspectie op Curaçao (te) laks was opgetreden. De stop was in eerste instantie voor twee maanden, en bedoeld om zicht te krijgen op complicaties, overlijdensgevallen en effecten binnen het programma. Dat zicht krijgen lukte maar matig, vanwege zeer beperkte medewerking van de betrokken chirurgen. En dat had dan (waarschijnlijk) alles te maken met mijn volgende ontdekking: bij ca. 10% van de

maagverkleiningsoperaties was gefraudeerd. Ook hier contante betaling door de patiënt, andere vastlegging in dossiers (veelal 'hernia diafragmatica') en declaraties bij zorgverzekeraars. Dit keer ging het wel om veel geld: vele honderdduizenden Antilliaanse guldens. Ondanks tegenwerking van meerdere kanten deed ik begin april jl. aangifte bij het Openbaar Ministerie en diende vervolgens een klacht in bij het Medisch Tuchtcollege.

Het (relatieve) succes van mijn werk als tijdelijk inspecteur kon in hoofdzaak worden verklaard door mijn positie als ongebonden en onafhankelijke buitenstaander. Een arts vanuit de eigen medische gemeenschap, met gedeeld verleden, heden en toekomst, zou veel minder makkelijk de stappen kunnen zetten die ik had gezet. Daaruit trok ik de conclusie dat voor de inspectie gezondheidszorg een vergelijkbare constructie zou moeten komen als die van de rechtspraak op het eiland: in samenwerking met de andere (ei)landen van de voormalige Nederlandse Antillen en met een hechte lijn met Nederland. Daarmee zou voldoende capaciteit, expertise en onafhankelijkheid worden gewaarborgd. Een voorstel met die inhoud redde het echter niet, niet bij tijdelijk inspecteur-generaal, maar ook niet bij de nieuwe Minister van Gezondheid, Ben Whiteman. De leus 'op eigen kracht' krijgt binnen Curaçao makkelijker de handen op elkaar dan 'effectief optreden'.

Vanaf begin april werd het werken als inspecteur toenemend lastig. De steun van de kant van inspecteur-generaal en Minister brokkelde af. Een pleidooi voor het aantrekken van vaatchirurgen werd onderuitgehaald, evenals een verzoek aan de Nederlandse inspectie om hulp bij het onderzoek naar de kwaliteit van maagverkleiningsoperaties. Dat laatste is geen overbodige luxe: inmiddels is vast komen te staan dat 5 en wellicht nog meer patiënten zijn overleden aan complicaties na dit type operatie. Kort daarvoor hadden Minister en inspecteur-generaal aangekondigd dat mijn contract niet opnieuw zou worden verlengd, en dat er binnen het eigen (ei)land gezocht zou worden naar een vaste inspecteur gezondheidszorg. Dat viel overigens niet erg goed bij de doorsnee bevolking. Een petitie die pleitte voor verlenging van mijn contract kreeg binnen een week meer dan 2600 handtekeningen, via internet en op papier (de laatste vooral in de armere wijken van Curaçao). Zonder enig resultaat overigens. Ik vertrok terug naar Nederland en Curaçao zit sindsdien weer zonder Inspecteur. Recent is bekend geworden dat een voor velen onbekende verzekeringsarts is aangetrokken om tijdelijk Inspecteur te zijn.

Een dag na mijn terugkeer in Nederland werd Helmin Wiels vermoord. Ik sprak eind januari een tiental minuten met hem, op de dag dat Minister Plasterk voor een kennismakingsbezoek op het eiland was. Ik feliciteerde Helmin Wiels met zijn keus voor de nieuwe koers en vooral met de keus van de nieuwe Minister van Gezondheid: Ben Whiteman. Wiels sprak op zijn beurt warme woorden over de zaken die er in de gezondheidszorg van Curaçao de laatste maanden ten goede waren gekeerd. Daarna spraken we nog door over onze gedeelde passie voor rechtvaardigheid en de strijd tegen corruptie en fraude. We lagen elkaar wel, hij de donkergekleurde voorvechter van de onafhankelijkheid voor het volk van Curaçao, en ik de witte 'makamba' die al enige maanden bezig was de kwaliteit van de zorg op orde te krijgen. Nu, enige maanden later, is alles weer anders. Curaçao dreigt (definitief?) in de greep van de georganiseerde misdaad te komen, en binnen de gezondheidszorg is de ontwikkeling naar kwaliteitsverbetering (voorlopig?) stopgezet.

Wat heeft dit alles mij geleerd? Om bij het positieve te beginnen: een sterke onafhankelijke inspectie gezondheidszorg kan een belangrijke bijdrage leveren aan verbetering van de gezondheidszorg. Verder maakt het wel degelijk uit welke keuzen individuele politici maken. Maar wat tenslotte resteert is de conclusie dat Curaçao het als (te) klein onafhankelijk (ei)land niet zal redden. Niet in de strijd tegen de georganiseerde misdaad, en niet in het proces om de kwaliteit van zorg stapje voor stapje te verbeteren. Die constatering doet pijn, zeker tegen de achtergrond van de onwil van Nederlandse politici om zich actief met de (ei)landen van de voormalige Nederlandse Antillen te bemoeien.

Jan Hurman, arts M&G

Was tijdelijk inspecteur gezondheidszorg op Curaçao van augustus 2012 tot begin mei 2013